

§ 36

VON/2023:9

Vård- och omsorgsnämndens delårsrapport 1 år 2023

Beslut

1. Delårsrapport 1 januari till mars 2023 godkänns med redaktionella ändringar och överlämnas till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Vård- och omsorgsförvaltningen ger i skrivelse, daterad den 12 april 2023, förslag till beslut.

Demografiska förändringar, växande rekryteringsbehov, prognos om minskade resurser och ökade krav från invånarna ställer Sveriges kommuner under hård press. Samtidigt finns en växande önskan om högre kvalitet, ökat inflytande och bättre tillgänglighet för invånarna. Valfärden står inför utmaningar både när det gäller framtida finansiering och rekryteringsbehov. Utmaningarna kan inte lösas med enbart mer resurser utan alla aktörer inom välfärdssektorn behöver gemensamt hitta långsiktiga lösningar som utvecklar, förbättrar och effektiviserar arbetssätt. Vi måste involvera och tillvarata den innovationskraft och initiativrikedom som finns. Vi måste även bedriva ett informations- och bildningsarbete med fokus på samhällets inställning och förväntan på framtidens vård och omsorg genom att lyfta fram den enskilda individens eget initiativ och ansvar.

Vård- och omsorgsnämndens viktigaste prioriteringar 2023 är att:

- Vidareutveckla den personcentrerade och patientsäkra vården och omsorgen. Barnrättsperspektivet ska synliggöras och barnkonsekvensanalyser ska genomföras när barn berörs.
- Utveckla flexibla, förebyggande och hälsofrämjande tjänster som stödjer invånaren att bibehålla sin hälsa och självständighet tillsammans med region Sörmland och andra samarbetspartners.
- Påbörja ett utvecklingsarbete för att öka kunskapen om framtidens vård och omsorg hos medarbetare, samarbetspartners och invånare.
- Utveckla och implementera välfärdsteknik för ökad självständighet och ökad kvalitet i vård- och omsorgsarbetet.
- Stärka chefers och medarbetares förutsättningar att bedriva en god vård och omsorg med fokus på hållbart arbetsliv, tillitsfullt ledarskap samt lärande och kompetensutveckling.

Verksamheten har under januari till mars till största del bedrivits enligt plan. Effekten av flera års effektiviseringar har skapat en obalans i budget inför 2023, detta tillsammans med förändrade förutsättningar inom arbetsrätten innebär att vård- och omsorgsförvaltningen lägger en prognos på -40 mnkr för helåret 2023.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Förslag till beslut

1. Delårsrapport 1, januari till mars 2023, godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Yrkanden

Majo Brostedt (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag med redaktionella ändringar.

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen
Kommunrevisionen

Justerandes sign			
------------------	--	--	--

Utdragsbestyrkande

Vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämndens delårsrapport 1 år 2023

Förslag till beslut

1. Delårsrapport 1, januari till mars 2023, godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Demografiska förändringar, växande rekryteringsbehov, prognos om minskade resurser och ökade krav från invånarna ställer Sveriges kommuner under hård press. Samtidigt finns en växande önskan om högre kvalitet, ökat inflytande och bättre tillgänglighet för invånarna. Välfärden står inför utmaningar både när det gäller framtida finansiering och rekryteringsbehov. Utmaningarna kan inte lösas med enbart mer resurser utan alla aktörer inom välfärdssektorn behöver gemensamt hitta långsiktiga lösningar som utvecklar, förbättrar och effektiviserar arbetsätt. Vi måste involvera och tillvarata den innovationskraft och initiativrikedom som finns. Vi måste även bedriva ett informations- och bildningsarbete med fokus på samhällets inställning och förväntan på framtidens vård och omsorg genom att lyfta fram den enskilda individens eget initiativ och ansvar.

Vård- och omsorgsnämndens viktigaste prioriteringar 2023 är att:

- Vidareutveckla den personcentrerade och patientsäkra vården och omsorgen. Barnrättsperspektivet ska synliggöras och barnkonsekvensanalyser ska genomföras när barn berörs.
- Utveckla flexibla, förebyggande och hälsofrämjande tjänster som stödjer invånaren att bibehålla sin hälsa och självständighet tillsammans med region Sörmland och andra samarbetspartners.
- Påbörja ett utvecklingsarbete för att öka kunskapen om framtidens vård och omsorg hos medarbetare, samarbetspartners och invånare.
- Utveckla och implementera välfärdsteknik för ökad självständighet och ökad kvalitet i vård- och omsorgsarbetet.
- Stärka chefers och medarbetares förutsättningar att bedriva en god vård och omsorg med fokus på hållbart arbetsliv, tillitsfullt ledarskap samt lärande och kompetensutveckling.

Verksamheten har under januari till mars till största del bedrivits enligt plan. Effekten av flera års effektiviseringar har skapat en obalans i budget inför 2023, detta tillsammans med förändrade förutsättningar inom arbetsrätten innebär att vård- och omsorgsnämnden lägger en prognos på -40 mnkr för helåret 2023.

VÅRD- OCH OMSORGSFÖRVALTNINGEN

Johan Lindström
Förvaltningschef

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen
Kommunrevisionen

Delårsrapport 1 2023

Vård- och omsorgsnämnden

Innehållsförteckning

Inledning.....	2
Verksamhet	3
Medarbetare	4
Ekonomi.....	6

Inledning

Demografiska förändringar, växande rekryteringsbehov, prognos om minskade resurser och ökade krav från invånarna ställer Sveriges kommuner under hård press. Samtidigt finns en växande önskan om högre kvalitet, ökat inflytande och bättre tillgänglighet för invånarna. Välfärden står inför utmaningar både när det gäller framtida finansiering och rekryteringsbehov. Utmaningarna kan inte lösas med enbart mer resurser utan alla aktörer inom välfärdssektorn behöver gemensamt hitta långsiktiga lösningar som utvecklar, förbättrar och effektiviserar arbetssätt. Vi måste involvera och tillvarata den innovationskraft och initiativrikedom som finns. Vi måste även bedriva ett informations- och bildningsarbete med fokus på samhällets inställning och förväntan på framtidens vård och omsorg genom att lyfta fram den enskilda individens eget initiativ och ansvar.

Vård- och omsorgsnämnden har beslutat om en målbild för *Framtidens vård och omsorg 2035* inklusive strategisk utvecklingsplan. Målbilden redovisas som fyra skiften och i fyra perspektiv; samhälls-, organisations-, invånar- och medarbetarperspektiv. Målbilden beskriver en förflyttning:

- Från utförare till samhällsbyggare (samhällsperspektiv)
- Från ensamarbete till gränsöverskridande samarbete (organisationsperspektiv)
- Från passiv mottagare till aktiv medskapare (invånarperspektiv)
- Från hjälpare till möjliggörare (medarbetarperspektiv)

Målsättningen är att brukare inom nämndens verksamhetsområden skall ges en samlad vård och omsorg som bidrar till ökad självständighet, trygghet och hälsa. Vi vill utveckla den personcentrerade och patientsäkra vården och omsorgen med hela individen i centrum.

Vård- och omsorgsnämndens viktigaste prioriteringar 2023 är att:

- Vidareutveckla den personcentrerade och patientsäkra vården och omsorgen. Barnrättsperspektivet ska synliggöras och barnkonsekvensanalyser ska genomföras när barn berörs.
- Utveckla flexibla, förebyggande och hälsofrämjande tjänster som stödjer invånaren att bibehålla sin hälsa och självständighet tillsammans med region Sörmland och andra samarbetspartners.
- Påbörja ett utvecklingsarbete för att öka kunskapen om framtidens vård och omsorg hos medarbetare, samarbetspartners och invånare.
- Utveckla och implementera välfärdsteknik för ökad självständighet och ökad kvalitet i vård- och omsorgsarbetet.
- Stärka chefers och medarbetares förutsättningar att bedriva en god vård och omsorg med fokus på hållbart arbetsliv, tillitsfullt ledarskap samt lärande och kompetensutveckling.

Verksamheten har under januari till mars till största del bedrivits enligt plan. Nedan redovisas de avvikelser som identifierats för perioden.

Verksamhet

Att förändra arbetsätt och/eller beteenden blir alltmer utmanande inom äldreomsorgen. Orsaken är bland annat en utmanande kompetensförsörjning, brist på trygghet i grupperna, svårigheter att nå ut med information. Utmaningen visar sig i brister i grunduppdraget, det vill säga att bedriva en god vård och omsorg med kvalitet. Verksamheten vidtar åtgärder för att säkra i grunduppdraget. Som exempel kan nämnas rekrytering av kvalitetssäkringsansvariga, erbjudande om handledning och annat nära stöd i vardagsarbetet.

I målbild *Framtidens vård och omsorg 2035* går vi från ensamarbete till gränsöverskridande samarbete. Vi vill tillsammans med andra utveckla ett teamarbete med invånaren som teamets viktigaste deltagare. Utvecklingsarbetet försvåras på grund av bristande kompetens och avsaknad av resurser. Bristerna redovisas både i undersköterskegrupper som för legitimerad personal. Flera tjänster som sjuksköterska, fysioterapeut och arbetsterapeut är obesatta. Svårigheterna är störst inom vård- och omsorgsboende för äldre.

Vi ska, enligt målbild och strategisk utvecklingsplan, bedriva en god vård och omsorg utifrån nya förutsättningar. Som en del i detta har område funktionshinder prövat att införa digitalt boendestöd inom socialpsykiatrin. Nya arbetsätt utvecklades i snabb takt under pandemin. Förvaltningen konstaterar dock att flera hinder för fortsatt utveckling har identifierats. Förändringsviljan hos berörda medarbetare minskade efter pandemin. Antalet personer som nyttjar digitalt boendestöd har minskat. Oklara roller och vem som äger utvecklingsarbetet har bidragit till att projektet inte når full framgång. Förvaltningen konstaterar vidare att det digitala verktyget för säkra möten inte är enkel att använda. Förvaltningen gör ett omtag och tydliggör fortsatt utvecklingsarbete.

Beslut och förändringsarbete hos andra nämnder och förvaltningar påverkar vård- och omsorgsnämnden med förvaltning. Som exempel har beslut om att stänga öppna restauranger fått konsekvenser för äldreomsorgen. Verksamheten tvingas ställa om och utöka antalet matlag för seniorer och äldre. Fler matlag genererar personalförstärkningar inom en sedan tidigare svårrekryterad grupp. Stängningen av öppna restauranger har även bidragit till fler hemtjänsttimmar inom ordinärt boende.

Medarbetare

Attraktiv arbetsgivare

Prioriterat utvecklingsområde 2023 är att stärka chefers och medarbetares förutsättningar att bedriva en god vård och omsorg med fokus på hållbart arbetsliv, tillitsfullt ledarskap samt lärande och kompetensutveckling.

För att stärka cheferna i deras uppdrag och för att utveckla de organisatoriska förutsättningarna, tillförs vård- och omsorgsnämnden två miljoner kronor för att kunna ta ett första steg i att minska antalet medarbetare per chef inom ordinärt boende. Förhoppningen är att ha nya chefer på plats till hösten, och någon minskning av antalet medarbetare per chef har därför ännu inte skett.

Utifrån åtagandet att förbättra förutsättningar och arbetsvillkor för ett hållbart arbetsliv för våra medarbetare och chefer har arbetet med att succesivt säkra grundbemanning inom vård- och omsorgsboende påbörjats. I dagsläget finns inte en full budgettäckning, men bedömningen är att kostnaderna ändå uppstår genom LAS-inkonvertering av timanställda. Detta skulle i sin tur riskera att driva ytterligare kostnader i form av en utbildningsskuld, brister i kvalitet samt arbetsmiljö.

Alla aktiviteter som syftar till att säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning med fokus på målbild *Framtidens vård och omsorg 2035* är inte påbörjade enligt plan. Flera aktiviteter kommer att påbörjas senare under året, till exempel avgångssamtal med chefer som avslutar sin tjänstgöring.

En ny skyddslagstiftning kring dygnsvila träder i kraft 1 oktober 2023. Betydelsen av de nya reglerna kommunicerades i slutet av 2022. Ett intensivt arbete pågår för att inventera konsekvenserna av nya regler. De skärpta reglerna kommer att få stora konsekvenser för vård- och omsorgsnämnden, både vad gäller bemanning- och kompetensförsörjning samt ekonomi.

Hållbart medarbetarengagemang (HME)

Vård- och omsorgsförvaltningen har i medarbetarundersökningen 2022 höjt HME från 80 till 81. *Motivation* ligger på 79, *ledarskap* på 80 och *styrning* på hela 83. Svarefrekvensen ligger under kommunsnittet och har på förvaltningen backat något från 75 till 74 procent svarande 2022. Alla enheter fördelas i fem kategorier utifrån HME-värdet. I den högsta kategorin med ett HME på 91–100 har förvaltningen 11 procent av sina enheter, i den nästa högsta 86–90 har förvaltningen 15 procent av sina enheter och i tredje positiva kategorien med ett värde mellan 77–85 återfinns 47 procent av enheterna. I kategorin 68–76 där värdet indikerar att vi behöver hålla lite koll finns 19 procent och i den sista kategorin där vi har de lägsta resultatet 0–67 återfinns 7 procent av verksamheterna. I samtliga fem kategorier har förvaltningen ett förbättrat resultat jämfört med 2021. Kvinnor har ett marginellt högre eller likvärdigt resultatvärde som män. Chefer i alla kategorier har ett högre svarsvärde än medarbetare. Resultatet redovisar inga stora skillnader utifrån ålder eller anställningstid. Några kommentarer till delfrågor i undersökningen;

- Under *motivation* så har delfrågan om att *mitt arbete känns meningsfullt* ett oförändrat och starkt resultat på 91. En viss förbättring, från 72 till 74, redovisas på delfrågan *jag ser fram emot att gå till arbetet*.
- Under *ledarskap* har delfrågorna *min närmaste chef visar förtroende för mig som medarbetare* och *ger mig förutsättningar att ta ansvar i mitt arbete* gått från 82 till 83.
- Under *styrning* har förvaltningen gått från 90 till 89 på delfrågan om *jag är insatt i arbetsplatsens mål. Jag vet vad som förväntas av mig i mitt arbete* har ökat från 92 till 93.

- På frågorna kring *aktivt medarbetarskap* har förvaltningen ett bättre eller samma resultat som kommunen totalt så när som på frågan om *jag bidrar aktivt till att utveckla den verksamhet jag arbetar i*, där vård- och omsorgsförvaltningen ligger något lägre.
- När det gäller *återhämtning* har förvaltningen ett något bättre resultat 2022 i jämförelse med 2021. Förvaltningen har också ett något bättre resultat än kommunen i stort men det finns stora variationer inom förvaltningen. Resultatet visar att kvinnor har ett sämre resultat än män. Äldreomsorgen totalt ligger väsentligt lägre än övriga, vilket blir viktigt att arbeta vidare med.
- Den *upplevda tryggheten* på arbetet har försämrats något inom funktionshinder och äldreomsorg vilket är oroväckande. Ett förebyggande arbete behöver fortsätta att bedrivas.
- När det gäller *kränkande särbehandling* är resultatet oförändrat från tidigare år. 95 procent har kunskap om rutinen och 5 procent av de svarande (113 personer) har svarat att de under de senaste 12 månaderna utsatts för kränkande särbehandling/trakasserier på sin arbetsplats. Färre upplever att de inte har fått stöd och hjälp i tillräcklig utsträckning utifrån kränkningen. 2021 redovisades siffran till 59 procent och motsvarande siffra 2022 är 46 procent. Vård- och omsorgsförvaltningen ser vikten av att förbättra resultatet.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har minskat med 0,8 procent jämfört med 2022. För kvinnor har sjukfrånvaron minskat med 0,7 procent och för män med 1,2 procent.

Korttidssjukfrånvaron har sjunkit från 5,7 procent 2022 till 5,2 procent 2023. En starkt bidragande orsak är att effekterna av pandemin förbättrades från mars 2022. Under 2022 har det även varit fortsatta restriktioner för vård- och omsorgspersonal.

Den långa sjukfrånvaron över 14 dagar fortsätter att sjunka och har minskat med 0,3 procent jämfört med 2022. Denna nedåtgående trend har varit de senaste åren.

	Kvinnor Feb 2023 R12	Män Feb 2023 R12	Totalt Feb 2023 R12	Kvinnor helår 2022	Män helår 2022	Totalt helår 2022	Förändring totalt
Totalt %	11,4%	6,6%	10,6%	12,1%	7,8%	11,4%	

Ekonomi

Effekten av flera års effektiviseringar har skapat en obalans i budget inför 2023. Detta tillsammans med förändrade förutsättningar inom arbetsrätten innebär att vård- och omsorgsnämnden lägger en prognos på -40 mnkr för helåret 2023.

Avvikelse Funktionshinder

Verksamheten redovisar en prognos på -12,4 mnkr vilket i huvudsak motsvarar det effektiviseringskrav verksamheten hade inför 2023 års budget, verksamheten bedöms inte klara av denna effektivisering. Verksamheten har under året fått en tillfällig finansiering av barnboendet Gården, finansiering efter 2023 saknas.

Avvikelsen från budget består till största del av personalkostnader, det blir allt tydligare att effektiviseringar inte klaras av utifrån den ersättningsmodell som gällt för funktionshindersverksamheten sedan mer än tio år tillbaka. En ny ersättningsmodell som speglar behoven behöver ersätta den gamla modellen.

Avvikelse Äldreomsorgen

Ordinärt boende redovisar en prognos på -29,4 mnkr. Orsaken är ökade personalkostnader på grund av ökade volymer. I ingången till 2023 redovisas en obalans i budget gällande volymökning på -13,3 mnkr, under de första 3 månaderna för förändringar av volymer ytterligare ökat differensen mot budget med -16,1 mnkr.

Särskilt boende SÄBO redovisar en prognos på -19,3 mnkr. Huvuddelen beror på att omställningen av nattbemanning kommer att ta längre tid än den budget som är lagd.

Avvikelse Övrig

- Ingen hänsyn har tagits till de kommande löneavtalen
- Effekten av ny lagstiftning kring dygnsvilan är i dagsläget svår att prognostisera
- Eventuella statsbidrag kan förbättra utfallet för 2023
- Avvikelse gällande externt bedriven personlig assistans kan påverka utfallet positivt

Resultaträkning

Projekt: Drift + driftprojekt

Konto	Utfall Mar 2022	Utfall Mar 2023	Budgetavvikelse Mar 2023	Årsprognos mars	Avvikelse Årsprognos mars
- Kommunersättning/skolpeng	499,8	546,6	0,0	2 186,3	0,0
- Övriga intäkter	127,3	93,1	-28,3	414,5	-71,6
Summa INTÄKTER	627,1	639,7	-28,3	2 600,8	-71,6
- Personalkostnader	-437,5	-479,7	-6,5	-1 899,9	-33,1
- Lokalkostnader	-52,3	-59,7	-2,0	-233,1	-2,6
- Köp av verksamhet	-46,0	-44,1	4,9	-198,2	1,1

Konto	Utfall Mar 2022	Utfall Mar 2023	Budgetavvikelse Mar 2023	Årsprognos mars	Avvikelse Årsprognos mars
- Övriga kostnader	-96,4	-86,2	6,7	-328,1	47,8
Summa KOSTNADER	-632,2	-669,7	3,1	-2 659,2	13,2
FINANSNETTO	0,0	0,0	0,0		
Summa ÅRETS RESULTAT exkl över-/underskott	-5,1	-30,0	-25,2	-58,4	-58,4
Över-/underskott	1,8	4,6	4,6	18,4	18,4
Summa RR verksamhetsrapportering	-3,4	-25,4	-20,6	-40,0	-40,0

Driftbudget

Driftbudget - underliggande enheter

Projekt: Drift + driftprojekt

Underliggande enheter	Budgetavvikelse Mar 2022	Budgetavvikelse Mar 2023	Budget 2023	Avvikelse Årsprognos mars
Nämnd/Stab/Ledning	4,3	5,7	-74,6	18,4
Externa köp av verksamhet	2,5	2,5	-220,6	1,3
Kostverksamhet	0,0	-0,4	-26,3	0,0
Biståndsenhet	0,4	-0,9	-48,4	-0,8
Område Äldreomsorg	-12,4	-25,6	-982,7	-48,7
Område Funktionshinder	-0,8	-2,8	-625,0	-12,4
Område Hälso- och sjukvård	2,7	0,8	-208,7	2,2
Summa Vård- och omsorgsnämnden	-3,3	-20,6	-2 186,3	-40,0

Investeringsbudget

Projekt	Utfall ack totalt	Total projekt- budget	Prognos- avvikelse	Budget helår 2023	Utfall ack - Mar 2023	Avvikelse prognos helår 2023
Nämndbeslutad investering				-18,0	-2,5	4,0
Summa Investeringsredovisning 2				-18,0	-2,5	4,0